

Debatt

Debattleder: JON TUFTO

Maksimal tekstlengde er normalt 3500 tegn (inkl. mellomrom), men kan unntaksvis strekkes til 6000 tegn. Kun eksklusive innlegg blir vurdert. Innlegg sendes til debatt@bt.no.

Sjømat gir Norge en høy grad av selvforsyning, mener innsenderen. Mengden som produseres hver dag, utgjør cirka to kilo pr. nordmann.

ØRJAN DEISZ (ARKIV)

At vi spiser mindre kjøtt, truer ikke norsk matberedskap

MAT: Det vi først og fremst trenger mer av i en krisesituasjon, er ikke kjøtt, men korn, frukt og grønnsaker.

Dag L. Aksnes

Professor ved Institutt for Biovitenskap, Universitetet i Bergen

JENNY KLINGE FRA SENTERPARTIET påstår at nye kostråd truer norsk matberedskap, mens matminister Sandra Borch vil ikke kalle det middag uten at det er kjøtt på bordet.

Kostrådene kan nok virke truende for

dagens matpolitikk, men vil kunne styrke norsk matberedskap så vel som folkehelsen.

Fredag før påske ble en rapport med anbefalinger til nye nordiske kosthold sendt på høring fra Helsedirektoratet. Rapporten er utarbeidet av en ekspertgruppe nedsatt av Nordisk ministerråd. Denne gangen med et mandat om å ta hensyn til bærekraft i tillegg til matens betydning for ernæring og folkehelse.

IKKE OVERRASKENDE LIGGER de nye rådene an til å forsterke dagens kostråd om å spise mindre rødt kjøtt og mer sjømat, grønnsaker, frukt og bær.

I likhet med ekspertgruppen er også

Jenny Klinge opptatt av et sunt, variert og bærekraftig kosthold, men synes mer opptatt av «ikke å sulte i hjel dersom det kommer en krig eller andre situasjoner».

Klinges resonnement synes å være at hvis vi spiser mindre rødt kjøtt, må dette matinntaket erstattes med importerte «belgfrukter, avokadoer og mandler». Et merkelig utsagn all den tid hun vet vi har rikelig tilgang på egenprodusert sjømat.

MATPRODUKSJON VAR ET av flere sentrale tema under One Ocean Week i Bergen nylig, der mat fra havet ble pekt på som en del av løsningen for mer bærekraftig matproduksjon.

Produksjonen av norsk sjømat (vill-

fangst og oppdrett) utgjør mer enn 700 kilo pr. person pr. år og er større enn den samlede norske landbruksproduksjonen av kjøtt, egg, melk, korn, grønnsaker og frukt.

Den samlede kjøttproduksjonen utgjør omkring 70 kg pr. person pr. år. Tas sjømat med i regnestykket, har Norge en formidabel overdekning av animalsk mat. Underdekningen av vegetabilsk mat er derimot stor.

I en krisesituasjon kan vi håpe på å bytte til oss korn og annen vegetabilsk mat mot sjømat. Det kan vi ikke uten videre regne med, og dermed er hovedutfordringen for norsk matberedskap å øke egen produksjon av vegetabilsk mat.

Tas sjømat med i regnestykket, har Norge en formidabel overdekning av animalsk mat. Underdekningen av vegetabilsk mat er derimot stor.

Dag L. Aksnes

slipp. Villfanget sjømat, som utgjør ca 2/3 av Norges sjømatproduksjon, gir vesentlig lavere klimagassutslipp enn rødt kjøtt.

Oppdrettsfisk kommer også bedre ut fordi vekselvarm fisk utnytter føret bedre enn varmblodige husdyr. Et vegetarisk kosthold gir enda lavere klimagassutslipp.

Når animalsk mat som fisk, kjøtt, egg og melk likevel inngår i kostrådene, er det ut ifra et ernærings- og folkehelseperspektiv.

3. Økt selvforsyning

Regjeringen har som mål å øke den totale førkorrigerede selvforsyningen fra 40 til 50 prosent. Norges store overdekning av sjømat innebærer at økt innslag av sjømat (især villfangst) i dietten umiddelbart vil øke den norske selvforsyningsgraden.

En slik dreining gir også muligheter for økt selvforsyning av vegetabilsk mat. Mesteparten av Norges knappe landbruksarealer brukes til produksjon av fôr til husdyr.

En dreining fra mindre konsum av kjøtt til mer sjømat vil kunne frigjøre arealer for produksjon av mer vegetabilsk mat, i den grad dette er mulig. Det vil også gi økt selvforsyning.

Fiskeoppdrett, kjøtt- og melkeproduksjon avhenger av importerte føringredienser som soya. Det reduserer den norske selvforsyningsgraden, men legger også press på andre lands landbruksarealer, ferskvannsressurser og kunstgjødsel.

Sjøen tillater imidlertid dyrking av organismer (sjøplanter og filtrerende dyr som f.eks. blåskjell) som verken krever store landarealer, ferskvann eller kunstgjødsel. Her finnes potensial for bærekraftig produksjon av både mat og fôr.

4. Økt matberedskap

«Vi må kanskje klare oss uten sukkertøy og smågodt i en krise, men vi har utrolig mye fisk», uttalte daværende statsminister Erna Solberg i forbindelse med et spørsmål om matberedskap i Stortingets spørretime.

I en krise er vi i den heldige situasjon at overdekningen av sjømat kan erstatte store deler av behovet for animalsk mat. Behovet for vegetabilsk mat, dvs. korn, grønnsaker og frukt, er derimot langt mer utsatt, og sjømat er lite egnet til å erstatte dette.

Økt matberedskap tilsier derfor at det er viktigere å stimulere til økt produksjon av vegetabilsk enn av animalsk mat. Kostrådene vil kunne bidra til en slik omlegging.

SJØMAT SORTERER IKKE under Landbruks- og matdepartementet, men under Nærings- og fiskeridepartementet. All den tid sjømat bidrar til landets økonomi, kan det være hensiktsmessig.

Men denne organiseringen styrker oppfatningen av at norsk matproduksjon er et rent landbruksanliggende – og bidrar til at sjømat holdes utenfor norsk matpolitikk, som i dag er underlagt landbrukspolitikken.

Det er derimot fire gode grunner for å se sjø- og landmat i en helhetlig matpolitisk sammenheng.

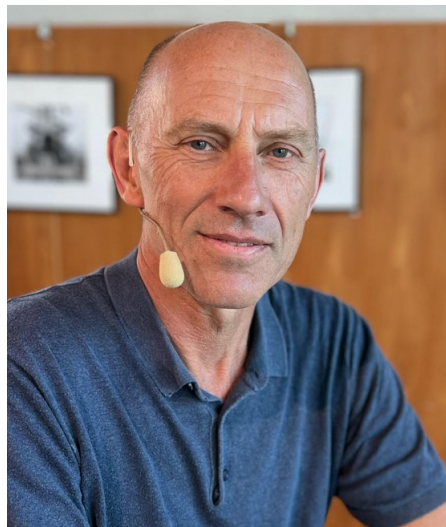
1. Bedre folkehelse

Av hensyn til folkehelsen tilrår dagens nasjonale kostråd mer sjømat og mindre kjøtt. Videre anbefales økt andel grønnsaker, frukt, bær, fullkorn og grove kornprodukter.

Helsedirektoratets siste rapport viser at utviklingen i det norske kostholdet går i feil retning. Mens forbruket av sjømat avtar, øker kjøttforbruket – en utvikling som understøttes av dagens matpolitikk.

2. Redusert klimaavtrykk

Et kosthold med mer sjømat og mindre kjøtt gir reduserte klimagassut-

Professor Dag L. Aksnes mener man må se sjø- og landmat i større sammenheng.

UIB